

Το παιδί μου αντιμετωπίζει δυσκολίες πότε ανησυχώ;

Αναστασία Χ' Γιαννακού
Καθηγήτρια Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου
Κύπρου
Ειδική Παιδαγωγός

Γενικά

- Οι δυσκολίες είναι καθημερινό και αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μας
- Όταν ένα παιδί έχει δυσκολίες, δεν σημαίνει ότι απαραίτητα οι γονείς είναι οι υπεύθυνοι για τη δημιουργία των δυσκολιών αυτών.
- Οι γονείς μπορεί να ενισχύσουν την εμφάνιση δυσκολιών ή να μειώσουν την εμφάνιση των δυσκολιών, γι' αυτό και ο ρόλος τους είναι πολύ σημαντικός
- Ο έγκαιρος εντοπισμός των δυσκολιών κρίνεται ως ιδιαίτερα σημαντικός.
- Παιδιά των οποίων οι δυσκολίες εντοπίζονται πολύ γρήγορα, έχουν μεγάλες πιθανότητες στη συνέχεια να αντεπεξέλθουν των δυσκολιών αυτών.

- Η επιστήμη της παιδαγωγικής και της ψυχολογίας, έχει προχωρήσει σε τόσο μεγάλο βαθμό, που ο σωστός και έγκαιρος εντοπισμός, δίνει πολύ καλές ευκαιρίες στον μαθητή/τρια να αντιμετωπίσει με επιτυχία τις δυσκολίες αυτές.
- Ακόμα και σε περιπτώσεις που παρουσιάζονται σοβαρότερες δυσκολίες, ο έγκαιρος εντοπισμός, αυξάνει τη λειτουργικότητα στη ζωή του ατόμου και των γύρω του.
- Οι γονείς δεν πρέπει να βιώνουν την εμφάνιση των δυσκολιών αυτών, με ματαιωτικό τρόπο, ως μια δική τους αποτυχία.
- Εκείνο που έχει σημασία είναι η αναδιοργάνωση των γονέων και η οργάνωση των παρεμβάσεων που θα πρέπει να γίνουν.

- Πολλοί γονείς πιστεύουν ότι θα πρέπει να περιμένουν μέχρι το παιδί τους να πάει στο Δημοτικό Σχολείο, ώστε να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες που θα αντιμετωπίσει, γιατί τότε μόνο το παιδί είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες. Αυτό αποτελεί μύθο.
- Οι γονείς αν δυσκολεύονται να αποδεχτούν τις δυσκολίες του παιδιού τους, θα πρέπει να δεχθούν βοήθεια, γι' αυτό, γιατί αυτό θα έχει αρνητικές συνέπειες στο παιδί τους.

Πότε ανησυχώ;

- **Ξεκινώ να ανησυχώ όταν:**

- Οι δυσκολίες δεν είναι παροδικές, αλλά συμβαίνουν εδώ και αρκετό καιρό
- Οι δυσκολίες φαίνεται να επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό το παιδί μου
- Όταν δεν υπάρχουν άλλες αλλαγές στην οικογενειακή ζωή και το παιδί παρουσιάζει τις δυσκολίες αυτές
- Οι δυσκολίες παρουσιάζονται σε διάφορα πλαίσια, δηλαδή και στο σχολείο στο οποίο φοιτά το παιδί, αλλά και στο σπίτι.

Νηπιακή ηλικία

- Η ηλικία του νηπιαγωγείου, αποτελεί την πιο σημαντική περίοδο στη ζωή ενός παιδιού.
- Άρα το νηπιαγωγείο ως σχολικό πλαίσιο είναι εκείνο το οποίο θα δώσει τις βάσεις της εκπαίδευσης για το παιδί, θα του διδάξει δηλαδή τις τεχνικές και τις δεξιότητες για να προσεγγίσει το παιδί στη συνέχεια τη γνώση.
- Γι' αυτό πρέπει το νηπιαγωγείο να επιλέγεται με μεγάλη προσοχή και επίσης οι γονείς θα πρέπει να είναι προσεχτικοί στον εντοπισμό τυχόν δυσκολιών που θα εντοπίσουν οι νηπιαγωγοί.

Δυσκολίες στη νηπιακή ηλικία

- Δυσκολίες προφορικής έκφρασης
- Δυσκολίες λεπτής κίνησης
- Δυσκολίες αδρής κίνησης
- Δυσκολίες συγκέντρωσης
- Δυσκολίες κοινωνικοποίησης
- Δυσκολίες κατανόησης
- Δυσκολίες πρωμαθηματικών εννοιών
- Δυσκολίες προσαρμογής
- Συναισθηματικού τύπου δυσκολίες

Δυσκολίες προφορικής έκφρασης

- Φτωχό λεξιλόγιο
- Δυσκολία ανάκλησης λέξης
- Δυσκολία στην οργάνωση της σκέψης του για να αναφέρει κάτι
- Συντακτικού τύπου δυσκολίες
- Ηχολαλία
- Προβλήματα άρθρωσης
- Τραυλισμός

Δυσκολίες λεπτής κίνησης

- Ένα παιδί ηλικίας προδημοτικής αν δεν μπορεί να κάνει τα ακόλουθα θα πρέπει οι γονείς να παρατηρήσουν επισταμένα τη συμπεριφορά του και να απευθυνθούν σε Εργοθεραπευτή:
 - Δεν μπορεί να κρατήσει καλά το μολύβι και δεν μπορεί να ελέγξει την κίνηση του μολυβιού
 - Όταν δεν μπορεί να χρωματίσει στο πλαίσιο
 - Όταν πιάνει ένα ποτήρι με νερό και δεν μπορεί να ρίξει το περιεχόμενό του σε ένα άλλο ποτήρι
 - Όταν δεν μπορεί να γυρίζει τις σελίδες μια-μία
 - Όταν δεν μπορεί να βγάζει ή να βάζει αντικείμενα σε ένα κουτί και του πέφτουν συνεχώς
 - Όταν δεν μπορεί να φτιάξει ένα πύργο με τουλάχιστον πέντε πύργους στη σειρά
 - Όταν δεν μπορεί να ξεκουμπώνει ή να κουμπώνει κουμπιά
 - Όταν δεν μπορεί να ελέγξει την κίνηση του ψαλιδιού

Δυσκολίες αδρής κίνησης

- Ένα παιδί μέχρι την ηλικία των έξι ετών θα πρέπει:
 - Να μπορεί να εκτελεί σύνθετες στοχοκατευθυνόμενες κινήσεις που απαιτούν ακρίβεια και διαδοχή, όπως για παράδειγμα
 - Να κάνει κούνια
 - Να σκαρφαλώνει
 - Να πηδάει ψηλά
 - Να πετά και να πιάνει τη μπαλίτσα
 - Να στοχεύει κατάλληλα, βάζοντας καλάθια
 - Να κλωτσά κινούμενη μπάλα με επαρκή δύναμη και κατάλληλο στόχο

Δυσκολίες Συγκέντρωσης

- Το παιδί δεν μπορεί να παρακολουθήσει μια ιστορία
- Το παιδί δεν μπορεί να μείνει συγκεντρωμένο σε ένα διάλογο
- Δεν μπορεί να ολοκληρώσει μια δραστηριότητα με την οποία ασχολείται
- Λειτουργεί συνήθως σε πολλά επίπεδα, παρακολουθεί τη νηπιαγωγό, σκέφτεται τι θα φάει το διάλειμμα, ακούει τον ήχο μιας μοτοσυκλέτας απ' έξω και σκέφτεται την μοτοσυκλέτα.

Δυσκολίες Κοινωνικοποίησης

- Το παιδί δεν ευχαριστείται με την επαφή του με άλλα παιδιά
- Επιλέγει να παίζει μόνος του
- Δεν θέλει να πάει σε μέρη στα οποία βρίσκονται άλλα παιδιά, όπως παιγνιδότοποι
- Αντέχει να παίζει στον ίδιο χώρο με άλλα παιδιά αλλά απλά συνυπάρχει μαζί τους
- Δεν παίρνει πρωτοβουλίες για παιγνίδι με άλλα παιδιά
- Μπορεί να είναι πολύ καλύτερος με τους ενήλικες

Δυσκολίες κατανόησης

- Διαβάζουμε στο παιδί μια ιστορία και παρατηρούμε ότι παιδί ενώ φαίνεται ότι μας παρακολουθεί δεν μπορεί να κατανοήσει την ιστορία, άρα έχει δυσκολία με τις ερωτήσεις που του υποβάλλονται.
- Μπορεί επίσης να αντιμετωπίζει δυσκολία στην αναδιήγηση της ιστορίας
- Δυσκολία στην εκτέλεση εντολών

Δυσκολίες Πρωτομαθηματικών Εννοιών

- Αναμένεται ότι ένα παιδί που ολοκληρώνει τη φοίτησή του στη Προδημοτική τάξη θα πρέπει:
 - Να αναγνωρίζει τα σύμβολα των αριθμών, τουλάχιστον μέχρι το πέντε
 - Να αντιλαμβάνεται την έννοια του πληθικού αριθμού
 - Να γνωρίζει όλες τις πρωτομαθηματικές έννοιες π.χ. Μεγάλο-μικρό, πάνω-κάτω, χρώματα, σχήματα, ταξινόμηση, αντιστοίχιση

Δυσκολίες Προσαρμογής

- Το παιδί δεν μπορεί να μείνει στο σχολείο χωρίς κάποιον από τους δύο γονείς
- Κλαίει έντονα
- Έχει διάφορα ψυχοσωματικά θέματα, π.χ. Πονεί την κοιλιά του
- Δεν μπορεί να εκτελέσει οδηγίες, κανόνες

Συναισθηματικού τύπου δυσκολίες

- Παιδιά τα οποία είναι πολύ ντροπαλά
- Παιδιά τα οποία δεν επιζητούν την κοινωνική επαφή είτε με ενήλικες είτε με παιδιά
- Παιδιά τα οποία θυμώνουν πολύ εύκολα και δεν μπορούν να χειριστούν το θυμό τους
- Παιδιά τα οποία είναι συνεχώς θλιμμένα
- Παιδιά τα οποία δεν μπορούν να εκφράσουν τα συναισθήματά τους.

Δυσκολίες στο Δημοτικό Σχολείο

- Αναγνωστικού τύπου δυσκολίες
- Δυσκολίες Κατανόησης
- Δυσκολίες γραπτής έκφρασης
- Δυσκολίες Μαθηματικών Εννοιών
- Δυσκολίες στην Ορθογραφία
- Δυσκολίες στην προφορική επικοινωνία
- Δυσκολίες στο τομέα της μνήμης
- Δυσκολίες στη Κριτική Σκέψη και στη Λογική Σκέψη
- Δυσκολίες σε θέματα κοινωνικοποίησης
- Δυσκολίες σε θέματα λεπτής και αδρής κίνησης

Δυσκολίες Αναγνωστικής Ικανότητας

- Δυσκολεύεται σε αναγνώριση φωνημάτων
- Δυσκολία στην αναγνώριση συμπλεγμάτων, διφθόγγων
- Αργός ρυθμός ανάγνωσης
- Μη χρωματισμός φωνής
- Αφαιρείται φώνημα/φωνήματα κατά την ανάγνωση
- Συμπλήρωση φωνήματος σε λέξη
- Συμπλήρωση συλλαβής σε λέξη
- Αλλαγή λέξης κατά την ανάγνωση
- το παιδί χάνει συνεχώς τη γραμμή την οποία διαβάζει

Δυσκολίες κατανόησης

- Παιδί το οποίο διαβάζει ένα κείμενο, μερικές φορές και πολύ καλά, αλλά δεν μπορεί να κατανοήσει πολλές από τις πληροφορίες του κειμένου.
- Μπορεί να κατανοεί μόνο τις πολύ βασικές πληροφορίες
- Μπορεί να μην μπορεί να οργανώσει τις πληροφορίες ενός κειμένου
- Μπορεί να μην κατανοεί τις οδηγίες που υπάρχουν
- Μπορεί να μην κατανοεί τις εντολές που του δίνονται ειδικά όταν αυτές είναι σύνθετες.
- Μεγάλη δυσκολία στην επίλυση προβλημάτων κατανόησης

Δυσκολίες Γραπτής Έκφρασης

- Το παιδί μπορεί:
- Να μην είναι σε θέση εκφράσει γραπτώς τις σκέψεις του
- Να μην είναι σε θέση να οργανώσει γραπτώς τις σκέψεις του
- Να μην μπορεί να αναπτύξει επαρκώς τις σκέψεις του
- Να χρησιμοποιεί πολύ περιορισμένο λεξιλόγιο και να κάνει πολλά ορθογραφικά και συντακτικά λάθη.
- Εκείνα τα οποία γράφει το παιδί, μπορεί να μην έχουν νόημα
- Να κουράζεται πολύ εύκολα στις δραστηριότητες γραπτής έκφρασης

Δυσκολίες Μαθηματικών Εννοιών

- Οι μαθητές μπορεί να δυσκολεύονται:
 - Στην αυτοματοποίηση της πρόσθεσης και της αφαίρεσης μέχρι το είκοσι
 - Στη σειροθέτηση αριθμών
 - Στην αντίληψη της δεκάδας, μονάδας, εκατοντάδας κ.ο.κ.
 - Στην πρόσθεση, στην υπερπήδηση της δεκάδας μπορεί να εμφανιστεί δυσκολία
 - Στην αφαίρεση στο χάλασμα της δεκάδας μπορεί να εμφανιστεί δυσκολία
 - στην εκμάθηση της προπαίδειας
 - στην αντίληψη του πολλαπλασιασμού και της διαίρεσης ως πράξεις
 - Στην επίλυση μαθηματικών προβλημάτων
 - Στην επίλυση ασκήσεων κλασμάτων, ποσοστών, δεκαδικών

Πότε ανησυχώ

- Όταν οι δυσκολίες αυτές υφίστανται για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, μεγαλύτερο από έξι μήνες.
- Όταν δεν υπάρχουν άλλες περιβαλλοντικές αλλαγές στη ζωή ενός παιδιού, π.χ. Διαζύγιο, θάνατος, ερχομός ενός παιδιού, κ.ο.κ.
- Όταν οι δυσκολίες αυτές εξακολουθούν να υφίστανται και μετά από κάποιες απλές παρεμβάσεις που μπορεί να κάνω ως γονιός, ή ως εκπαιδευτικός

Τί κάνω

- Σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία «Ο περί Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Νόμος του 1999» παιδί το οποίο υποψιαζόμαστε ότι μπορεί να παρουσιάζει δυσκολίες πρέπει να παραπεμφθεί για αξιολόγηση στην Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.
- Η παραπομπή μπορεί να γίνει είτε από τους γονείς, είτε από το σχολείο.
- Μπορεί να γίνει και αξιολόγηση από τον ιδιωτικό τομέα, αν δεν επιθυμούμε την αξιολόγηση αυτής της μορφής.

Ποιοι είναι αυτοί οι οποίοι μπορούν να αξιολογήσουν το παιδί μου

- **Δημόσιος Τομέας**
 - Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος
 - Ειδικός Δάσκαλος
 - Λογοθαπαθολόγος
 - Εκπαιδευτικός Γενικής τάξης
- **Ιδιωτικός Τομέας**
 - Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος, ο οποίος είναι γραμμένος στο Μητρώο των Εγγεγραμμένων Ψυχολόγων Κύπρου
 - Ειδική Παιδαγωγός-Μαθησιακή Αξιολόγηση
 - Λογοθεραπεύτρια-Αξιολόγηση Λόγου
 - Εργοθεραπεύτρια-Αξιολόγηση λεπτών και αδρών κινήσεων

Τι βοήθεια μπορεί να χρειάζεται το παιδί μου

- Μαθησιακή βοήθεια-Ειδικό Παιδαγωγό
- Συναισθηματική Βοήθεια-Κλινικό ή Συμβουλευτικό Ψυχολόγο
- Δυσκολία στη λεπτή, αδρή κίνηση, συντονισμό, αισθητηριακά ζητήματα-Εργοθεραπευτή
- Φαρμακευτική βοήθεια-Παιδοψυχίατρο, Παιδονευρολόγο

Τί πρέπει να προσέξω αν το παιδί μου χρειάζεται βοήθεια

- Αν παρατηρήσετε κάτι που σας ανησυχεί ψάξτε το !!!
- Πολύ καλή επιλογή στους ειδικούς, οι οποίοι θα εργαστούν με το παιδί μου
- Θα πρέπει να παραμείνω σταθερός στους ειδικούς με τους οποίους θα εργάζεται το παιδί μου
- Είναι πολύ σημαντικός ο συντονισμός των διαφόρων ειδικών μεταξύ τους
- Δεν θα πρέπει να φορτώσω το παιδί μου με όλων των ειδών της θεραπείες, αυτό δεν θα βοηθήσει το παιδί. Αντίθετα θα το δυσκολέψει
- Ο συντονισμός με τον εκπαιδευτικό είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Δεν θα πρέπει να αποκρίπτονται πληροφορίες από τον εκπαιδευτικό

Γονείς παιδιών με αναπηρίες

- Για κάθε γονέα η απόκτηση ενός παιδιού αποτελεί προέκταση της ζωής και μια δεύτερη ευκαιρία εκπλήρωσης των προσωπικών και κοινωνικών τους προσδοκιών
- Οι γονείς επενδύουν σε ένα παιδί, το πλήγμα όταν αυτό έρχεται με δυσκολίες, είναι μεγάλο.
- Αισθήματα ματαίωσης, ανικανότητας και ενοχοποίησης ακολουθούν την αποτυχία για αυτοεπιβεβαίωση και ολοκλήρωση μέσα από το παιδί (Κοντοπούλου, 2001).
- Η έντονη συναισθηματική φόρτιση που συνοδεύει τους γονείς, κυρίως κατά την περίοδο που έρχονται για πρώτη φορά αντιμέτωποι με το πρόβλημα, οδηγεί στην αναζήτηση αμυντικών μηχανισμών όπως η άρνηση του προβλήματος που εξωτερικεύεται με την αμφισβήτηση της διάγνωσης ή των γνώσεων του εκπαιδευτικού.

- Για το θυμό που νοιώθουν προς το παιδί τους, προχωρούν σε διορθωτικές πράξεις, όπως η υπερπροστασία, με αποτέλεσμα η σχέση γονέων και παιδιού να διαταράσσεται καθώς αυτοί τις περισσότερες φορές δεν μπορούν να κατανοήσουν και να χειριστούν τα αμφιθυμικά τους συναισθήματα απέναντι στο παιδί
- Στη καθημερινή ζωή η οικογένεια αντιμετωπίζει αρκετές δυσκολίες που συνδέονται με τις υψηλές απαιτήσεις σε χρόνο και σε κόστος που συνεπάγεται η ύπαρξη ενός παιδιού με ειδικές ανάγκες.
- Η επαγγελματική και η κοινωνική ζωή των γονιών προσαρμόζεται στις ανάγκες του παιδιού και οι προτεραιότητές τους αλλάζουν.

- Οι γονείς χρειάζονται χρόνο. Η διάθεση χρόνου δεν συνδέεται αποκλειστικά με τη φάση της ανακοίνωσης αλλά και με τη διαρκή προσπάθεια των γονιών να ισορροπήσουν ανάμεσα σε εσωτερικά αντιφατικά συναισθήματα και εξωτερικές απαιτήσεις. Η προσπάθεια αυτή έχει δύο κατευθύνσεις: προσαρμογή προς την ανεπάρκεια και προσαρμογή προς τις ιδιαίτερες ανάγκες της ανατροφής του και αποτελεί μια ισόβια διαδικασία για τους γονείς (Κοντοπούλου, 2001)
- Οι εξειδικευμένες γνώσεις που απαιτεί η ανατροφή ενός παιδιού με αναπηρίες οδηγούν τους γονείς σε αναζήτηση πρακτικών και μεθόδων που θα μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν στο σπίτι για να βοηθήσουν το παιδί.
- Οι γονείς δεν πρέπει να αποκλείονται από την εκπαιδευτική διαδικασία ή οποιαδήποτε άλλη θεραπευτική παρέμβαση.
- Οι γονείς έχουν ανάγκη ψυχολογικής στήριξης και καθοδήγηση πάνω σε θέματα εκπαίδευσης και συμπεριφοράς.

Εν κατακλείδι

- Οι δυσκολίες είναι καθημερινές και συνεχόμενες στη ζωή του ανθρώπου.
- Το θέμα είναι πόσο θα επιτρέψουμε στις δυσκολίες αυτές να υφίστανται
- Θυμόμαστε ότι όσο πιο νωρίς ανακαλύψουμε και παρέμβουμε στις δυσκολίες, τόσο πιο γρήγορα και αποτελεσματικά θα αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες.
- Η ΡΩΜΗ ΔΕΝ ΧΤΙΣΤΗΚΕ ΣΕ ΜΙΑ ΜΕΡΑ!!!!

